Vietrades pieeja pilsētvides plānošanā un dizainā

Jānis ĶĪNASTS

e-pasts: kinastsjanis@gmail.com

kur / konteksts

- **Globāli:**
  - Klimata mainība (IPCC);
  - Urbanizācija (ANO, Habitat III, Quito Papers);
  - Migrācija (ANO);
- **Reģionāls**
  - Militārie saspīlējumi (NATO);
  - Eiropas projekts (ES, Brexit);
  - Robežas (Ungārija, utt);
- **Lokāls**
  - Post-padomju kapitālisms (patēriņa kultūra, valdošā paradigma, privātais vs publiskais, sabiedrības apātija un nihilisms);
  - Demogrāfija (sarūkoši apstākļi, iekšējā migrācija, Rīgas «baranka»);
  - Sociālie mediji (post-ģeogrāfiskā konektivitāte)

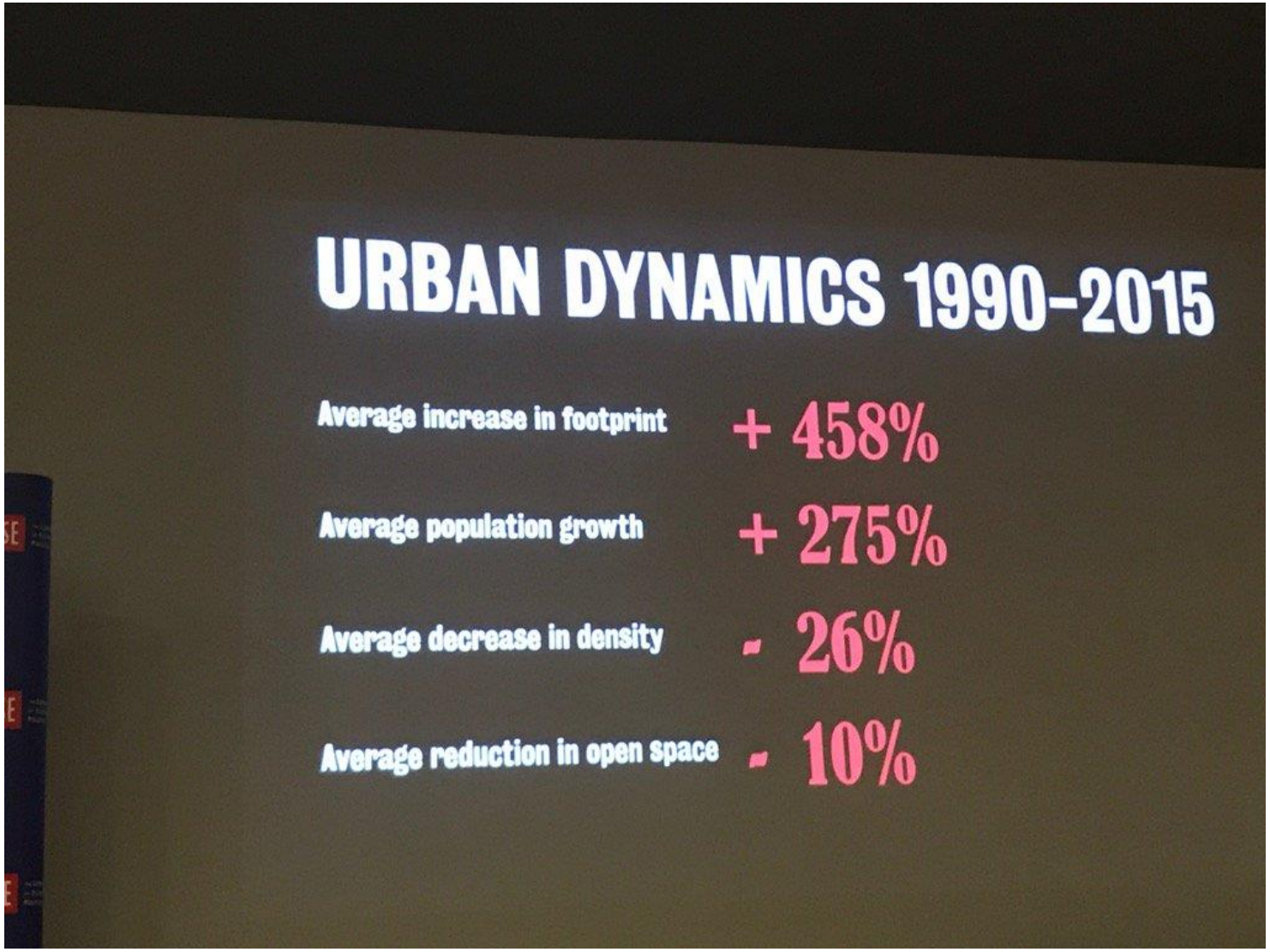

2.attēls. Urbānā dinamika 1990-2015

Avots: The London School of Economics and Political Science. «The Quito Papers: Towards Open City». Konferences (31.01.2017.) materiāli tiešsaistē. Skatīts: 01.02.2017.

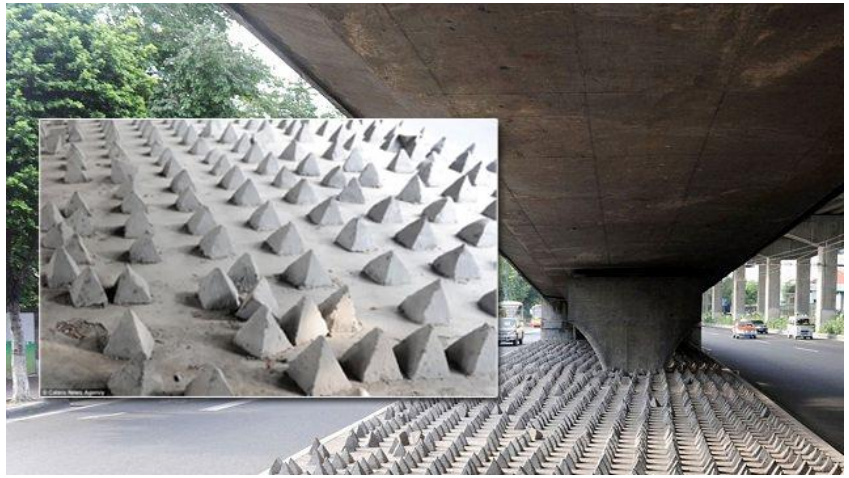

2.attēls. Maģistrālā autoceļa viadukts ASV

3.attēls. Pret-bezpajumtnieku risinājumi

Avots: Google attēlu meklētājs. Skatīts 01.02.2017.

kāpēc / teorētiskais pamatojums (konceptuālais ietvars)

- **Laiks:**
  - Kā mērvienība;
  - Kā medijs;
- **Telpa (progresīvais modernisms):**
  - Kvantificējama;
  - Strukturāla;
  - Bezgalīga;
- **Vieta:**
  - Aristotelis; (topogrāfija, *innermost motionelss boundary*);
  - Heidegers (topoloģija);
  - Jeff Malpas (te un nekur citur, pašlaik un nekad vēl citreiz);
- **Limiti / robežas:**
  - Topogrāfiskās, topoloģiskās un ekotoniskās;
  - Telpiskās

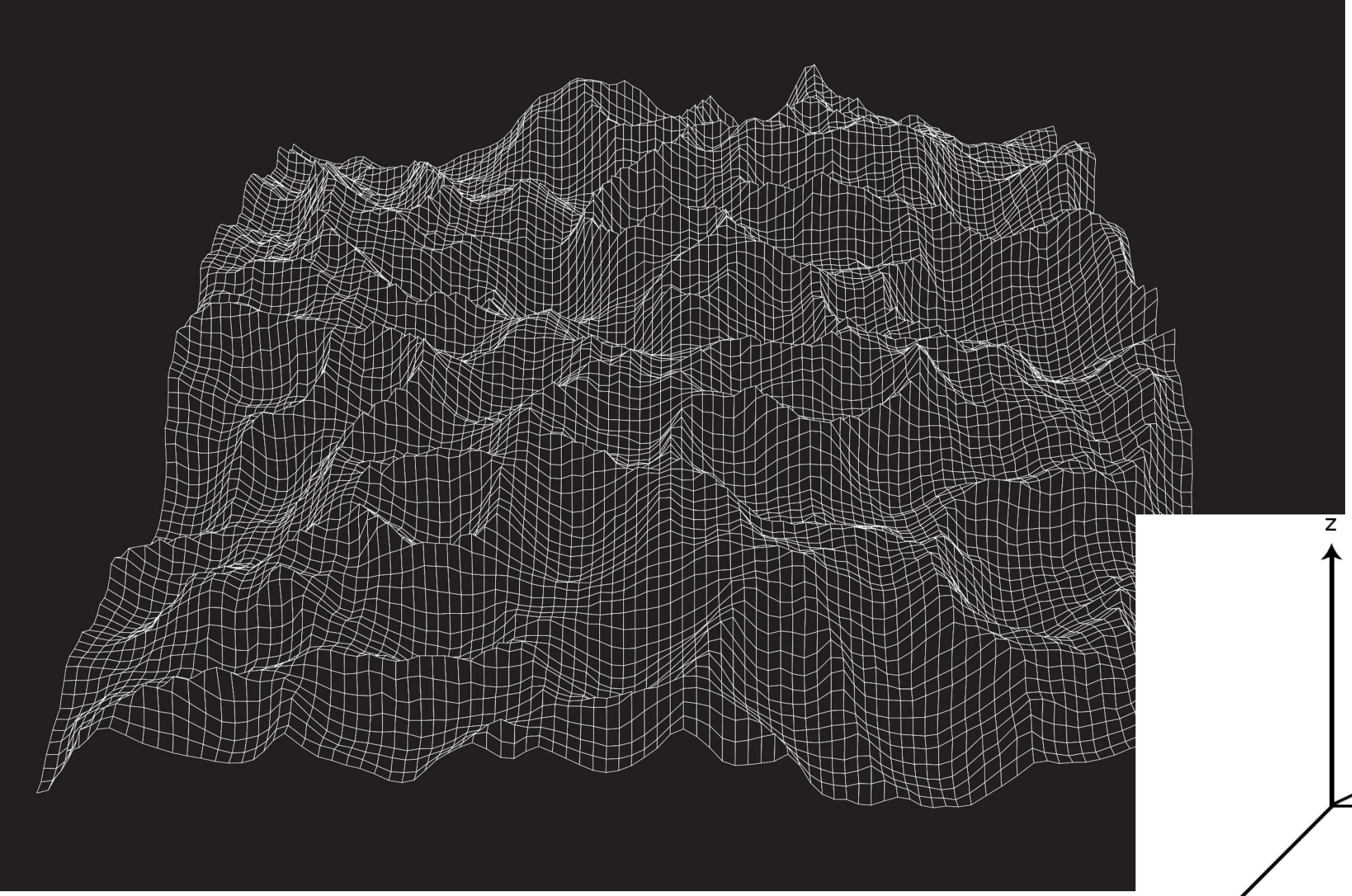

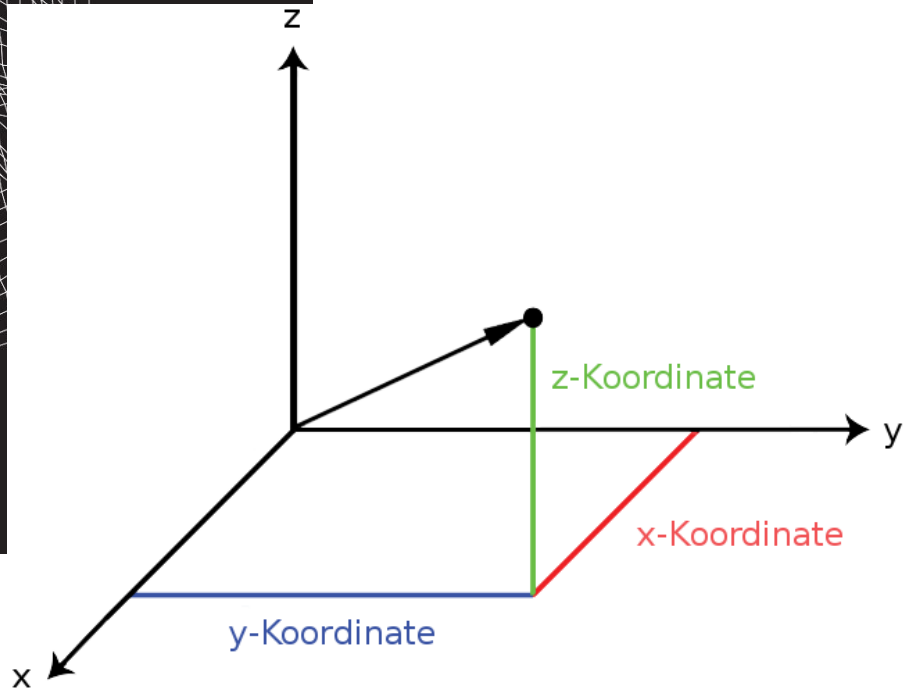
z
y
x
z-Koordinate
x-Koordinate
y-Koordinate

ainava-vārti-vieta

Avots: www.zudusilatvija.lv

kas / jēdziens

PLACEMAKING

«Labi ceļam ēkas, slikti radām vietas» (2011)

Biedrība LaB+371 «vietrade»

Avots: Project for Public Spaces. www.pps.org

kas / kritiskais saturs

- **Vietrades projekts:**
  - *«Sui generis focal praxis»* ar fokusu uz vietu kā sākumu nevis beigām (nevis no telpas uz vietu, bet caur vietu uz telpu):
    - Laiks (medijs);
    - Telpa (struktūra);
    - Vieta (*habitus*);
- **Vietrades projekta ieviešanas aģenti (aģentūra):**
  - Vides zinātne (izrietoši pilsētvides ekoloģija un lietišķā vides zinātne, ilgtspējīgas attīstības teorija);
  - Ģeogrāfija (izrietoši plānošana):
    - Telpiskā;
    - Stratēģiskā
  - Dizains (izrietoši ainavu, konvencionālā un digitālā arhitektūra):
    - Procesu (pakalpojumu);
    - Materialitātes (cilvēka mēroga matierālā kultūra);
  - Filozofija (izrietoši praktiskā filozofija un sociālās zinātnes)
    - Naratīvi;
    - Koncepcijas;
    - Objekta-subjekta attiecības

kā / metode un ieviešana

vietējās problēmas un resursi

konteksta kartēšana

dizaina fikcija

analīze ilgtspējas dimensiju ietvaros

prototipēšana un modelēšana

plānošana no nākotnes

kuri / kopiena

- Pirmā prioritāte:
  - Bez-balsīgie (sociālā iesaiste);
- Otrā prioritāte:
  - Kopienu līderi *(bottom-up* vs *top-down);*
- Trešā prioritāte:
  - Privātais sektors (aktīvie uzņēmēji – autoritātes);
  - Publiskais sektors (birokrātija – lēmējvara)

piemēri

- Liepājas radošo industriju centrs D10 (norisinās tehniskā projektēšana);
- Jēkabpils novada prasmju muzejs «ZASA» (pārveidota programma, tiek gatavots tehniskais projekts);
- Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas attīstības koncepcija un stratēģija (iesniegts);
- Amatas novada lokālekonomikas un kultūrvides attīstības plāns (izstrāde).

izmantotā literatūra un avoti

- Fry T. 2008. *Design Futuring: Sustainablity, Ethics and New Practice*. London [etc], Bloomsbury;
- Fry T. 2013. *Becoming Human by Design*. London [etc], Bloomsbury;
- Kīnasts J. 2016. *„Priekuļu ciema identitātes un publiskās ārtelpas koncepcija un stratēģija"*. Cēsis;
- Malpas J. 2012. *Heidegger and the Thinking of Place: Explorations in the Topology of Being*. Pre-publication draft of 2012 MIT Press Volume. The MIT Press. Pieejams: https://www.academia.edu/3982921/Heidegger_and_the_Thinking_of_Place. Skatīts: 01.01.2017.
- Morison B. 2002. *On location: Aristotle `s Concept of Place*. Oxford University Press. Oxford;
- Rozentāle I., De Jong V., Kīnasts J. 2015. A placemaking approach to creative clusters: Towards a practical framework for strategizing and conceptualization. *Cultural quarters and clusters: developing a global perspective, University of Angers and Creative Regions Network, International Seminar, Book of Proceedings*. Angers, France;

paldies par vietu, laiku un telpu